Davetiye Örnekleri ile Efemera Kavramı

Prof. Dr. Hakan ANAMERİÇ - Prof. Dr. Fatih RUKANCI

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü

Geçici Belgelerin Kalıcı Etkisi: I. Uluslararası Efemera Çalışmaları Sempozyumu VEKAM-2018

Efemera nedir? Ne değildir?

- Geçici süreli belge/yayın/malzeme,
- Kısa süreli belge/yayın/malzeme,
- Süresi olan belge/yayın/malzeme,
- Kullanım süresi sınırlı belge/yayın/malzeme,
- Süreli belge/yayın/malzeme,

- Hangi süre?
- 1. Efemera'nın en önemli özellikleri kısa süreli / belirlenmiş / ilan edilmiş tarihi olmasıdır; yani «GEÇERLİK» süresidir ve bu sürenin efemera üzerinde yer almasıdır.
- Geçerlik; hükmü yürüme durumu anlamındadır ancak efemera için anlam aşağıdaki gibi değişir.
- Bu süre/tarih «üretim amacına yönelik olarak hükmü yürüme» ile açıklanabilir.

Efemera nedir? Ne değildir?

- Bu nedenle yayınlanmış / basılmış / tab edilmiş olsa dahi koleksiyonu yapılabilen hemen her şeye -literatürümüzde çok karşılaşmamıza rağmen- «EFEMERA» denilemez.
- Kullanım süresi ile geçerlik süresi birbiriyle karıştırılmamalıdır.

- Yayınlanma ile ilgili diğer süre/tarih türleri de «efemera» için kullanılamaz.
- Basım tarihi, yayın tarihi, dağıtım tarihi, tedavül tarihi vb. gibi…

- 2. Basılı olma!!
- 3. Belirlenmiş bir amaç için hazırlanmış olma !!
- 4. Ticari / tanıtıcı / bilgilendirici / haber verici olma!!
- 5. Belirlenmiş / ilan edilmiş süre sonucunda hükmü yürümeme!! «ephemeral value»

Efemera nedir? Ne değildir?

- Efemera koleksiyonu yapılmak üzere veya koleksiyonu yapılma potansiyeli ile üretilmiş bir belge/yayın değildir.
- Efemera «devam eden değere – continuing value» yani gerçek değerini kaybettikten sonra da koleksiyon değeri kazanan bir belge/yayındır.
- Buradan hareketle üzerinde geçerlik tarihi/süresi yer almayan belge/yayınlara efemera denmemesi gerekir; literatürde sıklıkla rastlanan: diploma, banknot, pul, mektup, kartpostal, dergi, gazete, kitap ayıracı, sigara paketi sayılan nedenlerle efemera olamazlar. Bunlar koleksiyon değeri kazanmış belge, yayın veya objelerdir.
- Bunların çoğunun her birinin kendine has isimleri vardır.
- Bir efemera İKİNCİ bir defa kullanılmaz.
- Bu nedenle koleksiyonu yapılan en yaygın belge/yayın türüdür. Gerçek değerini yitirmiştir.
- Efemera gereğinden fazla genişletilmemelidir, böyle olursa değerini ve popülerliğini yitirir.
- O zaman «her belgeye/yayına» efemera dememiz gerekir.
- Sizce doğru mu?

Efemera nedir? Ne değildir?

- Efemera, amacı dışında ve belirtilen özellikleri ışığında gereğinden fazla genişletilmemelidir, böyle olursa değerini ve popülerliğini yitirir.
- O zaman «her belgeye/yayına ve bazı objelere» efemera dememememiz gerekir. Kanunlar, araç plakaları, kimlik belgeleri gibi.
- Sizce doğru mu?

- Efemera doğulmaz, efemera olunur.

Regaib Kandili Daveti

«Bu kere şerefhuluyle teşrif olunan leyle-i Regaib feyz-i mübarek ifa-yı vecibe-i tebrik zihniyyeti zımnında rikab-ı resm-i aliyyesinin bi-mennihi tala yarın ki ..... günü saat ..... kararlarında icrası hususuna irade-i ihsan-ı aliyye-i hazret-i şahane müteallik ve şerefsudur buyurulmuş yevm-i mezkurede zat-ı sohbetleri dahi zafifetli imame ve ferace ve nişan-ı alileriyle üniforma ve nişan-ı aliyyeleriyle mabeyn-i hümayuna şahane-i taraf iştirakine azimete himem».

14 Ekim 1852

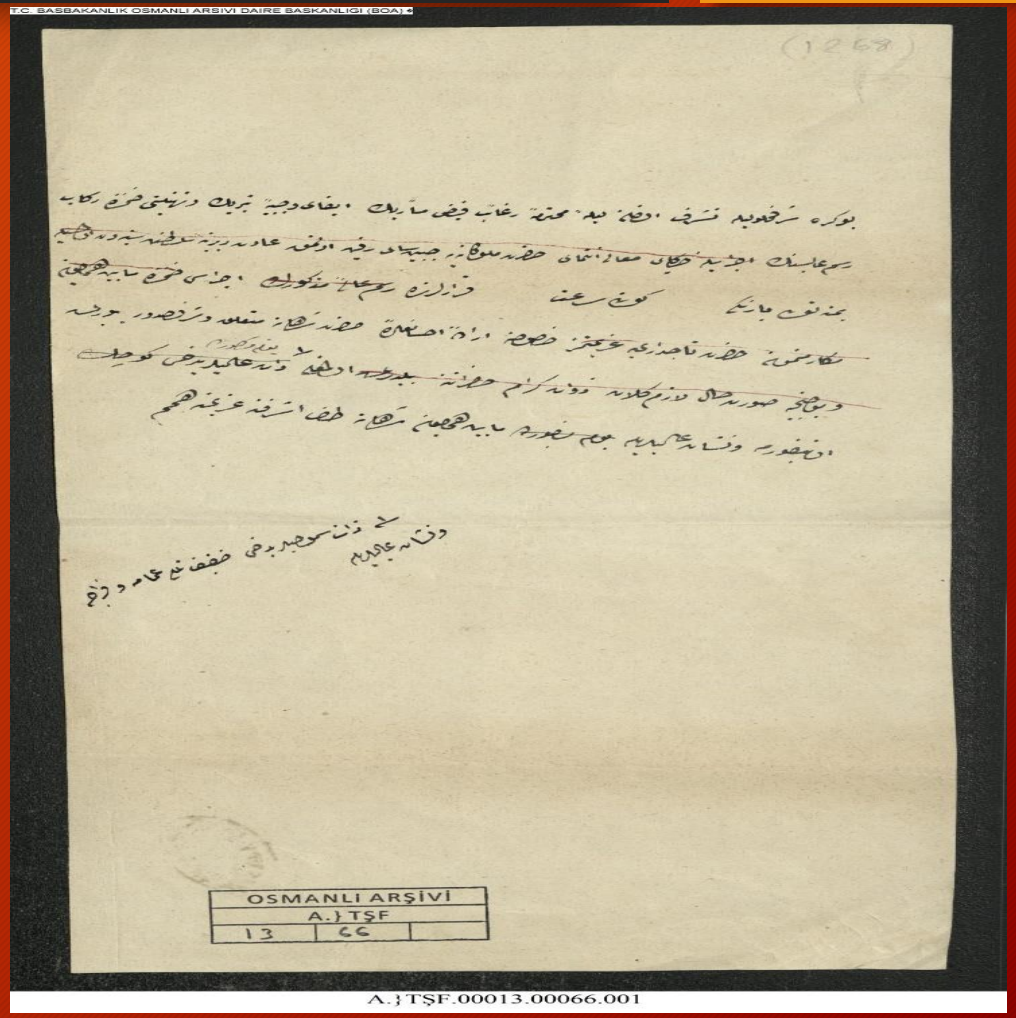

Müzakereye Davet

Maliye, Ticaret Nazırlarına - Muammer Paşa - Tersane Müsteşarı

Tophane Nazırı - Emniyet Nazırı - Maarif Nazırı-Derviş paşa Huzeratına- … Paşaya

«Bazı mevad-ı mühimme müzakeresi içün bu gece

meclis akdi merasimi olduğundan bu akşam kable'l-

iftar devletlü Arif Paşa hazretlerinin devlethanelerini

teşrife himem seniyyeleri derkar buyurlmağla babında

irsaline emr ü ferman hazret-i men-lehü'l emrindir.

29 Ramazan 1270 / 25 Haziran 1854

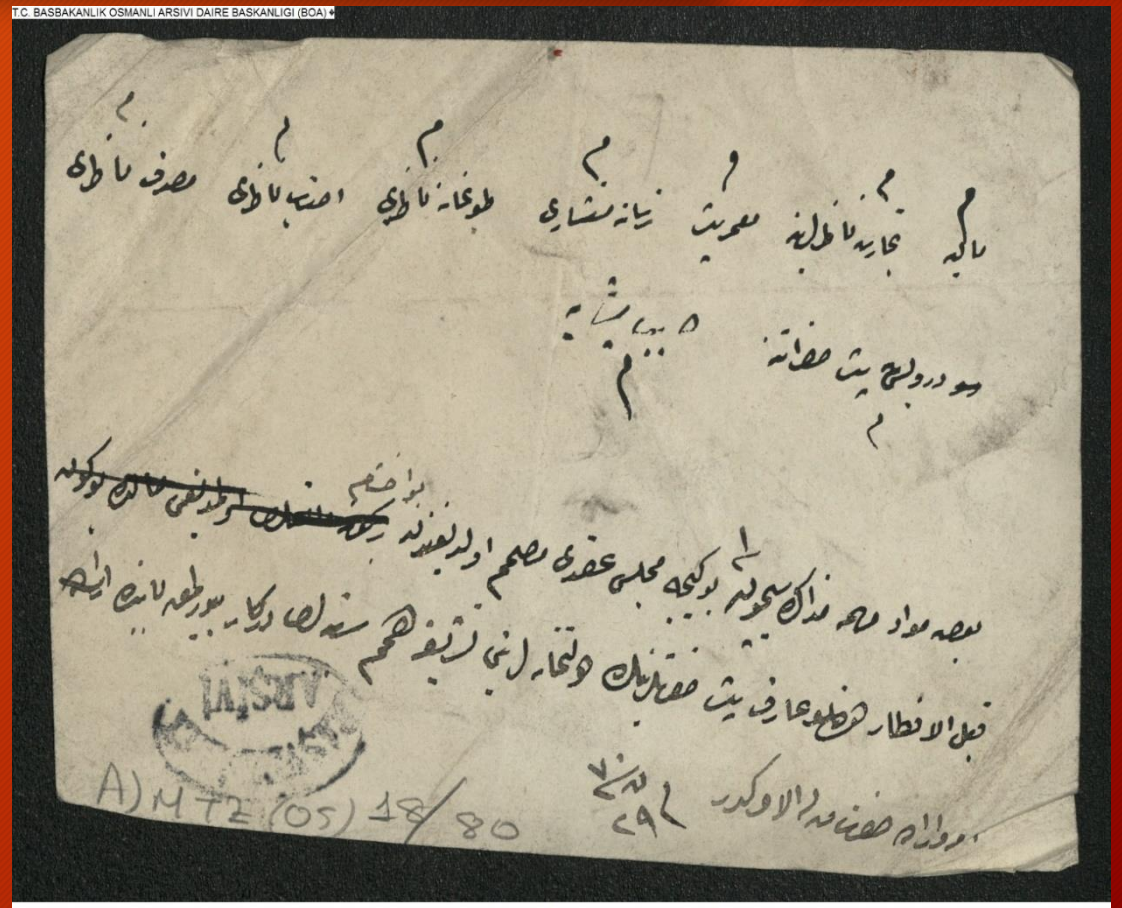

Ziyafet-i Seniyye Daveti

İran Maslahatgüzarına Tezkire-i Aliyye

«Atufetlü Saadetlü Meveddetlü Sütudeşiyem Hazretleri

Dolmabağçe Saray-ı Hümayununda müretteb olan ziyafet-i seniyyede bulunmak üzere bimennihi teala Salı günü saat onbirde saray-ı mezkurda azimete himem buyurulmaları sitakında tezkire-i senaveri terkim ve tastir kılındı».

10 Zilkade 1272 / 13 Temmuz 1856

Sütudeşiyem: Memduh, övgüye layık, övülmüş

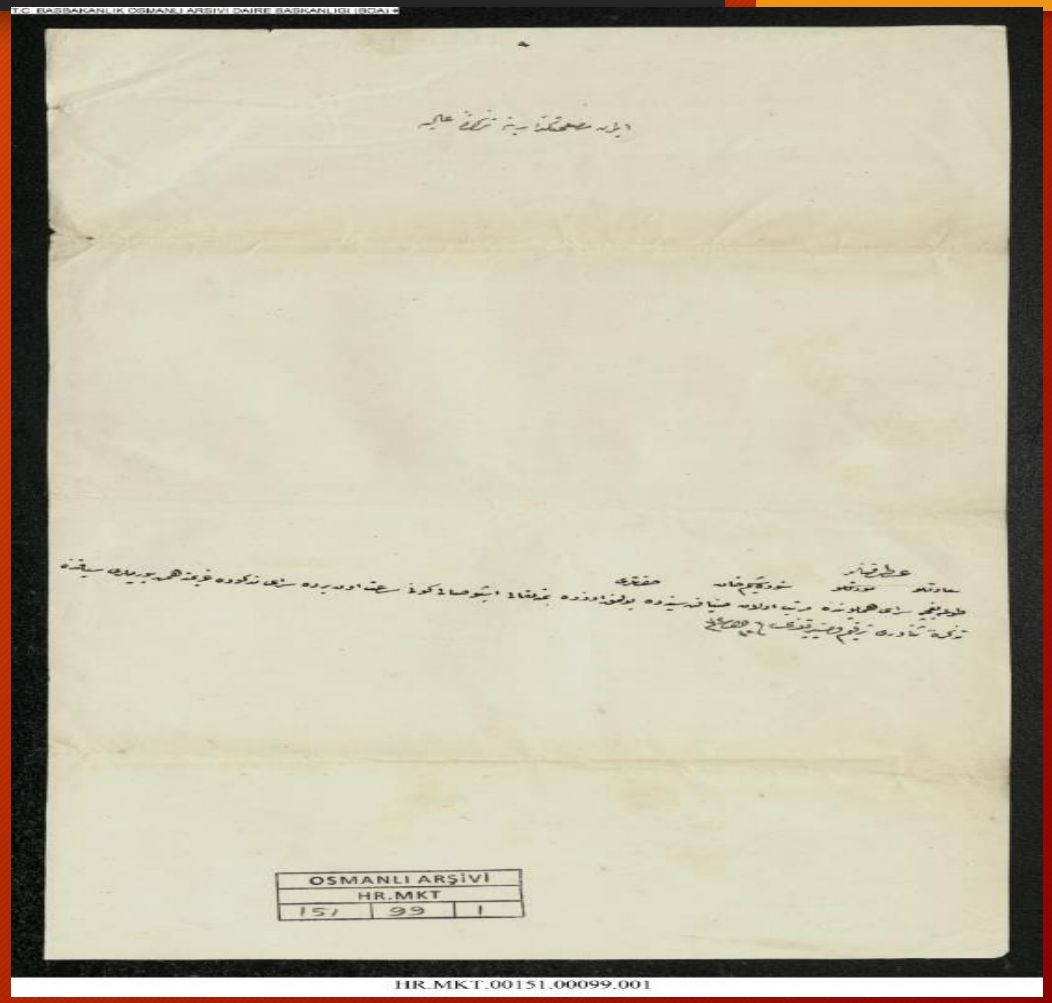

Yeni Yıl Kutlaması Daveti

Atufetlü Efendim Hazretleri

«Sene-i cedide-i müteyemminenin tebrik-i zihniyeti zımnında yarınki Salı günü vikaye-i resm-i aliyyesinin icrası hususuna meriyye-i seniyye-i cenab-ı şehinşahi işar buyurulmuş olmağla yevm-i mezkurede saat yedi kararlarında gerçek üniforma ve nişan-ı aliyyeleriyle mabeyn-i hümayun cenab-ı mülükane huzur-ı eşref izzetine himmet buyurulmak siyakında tezkire-i senaveri terkimine ibtidar kılındı».

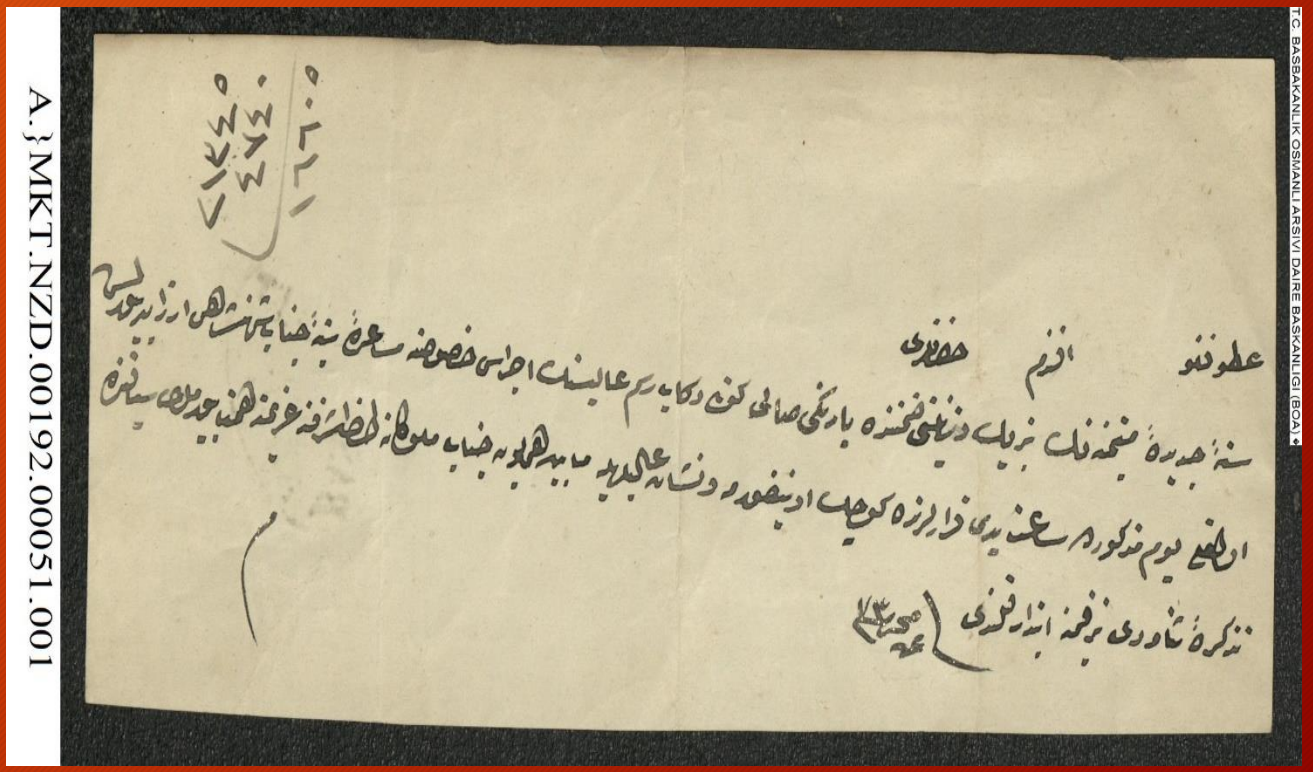

Gurre-i /1 Muharrem 1273 / 1 Eylül 1856

Velime Cemiyeti’ne Davet

«Mah-ı halin onsekizinci Pazartesi günü çakerlerinin Velime Cemiyeti merasimi olduğuna binaen ve zat-ı alilerinin teşrifine rağbet buyurulması mültezim bulunmak olduğundan yevm-i mezkurda saat onbir raddelerinde lütfen pirhanelerine teşrife inayet buyurulması babında irade efendimindir».

Mazhar

15 Şaban 1273 / 10 Nisan 1857

Velime Cemiyeti: Yemekli düğün, şölen.

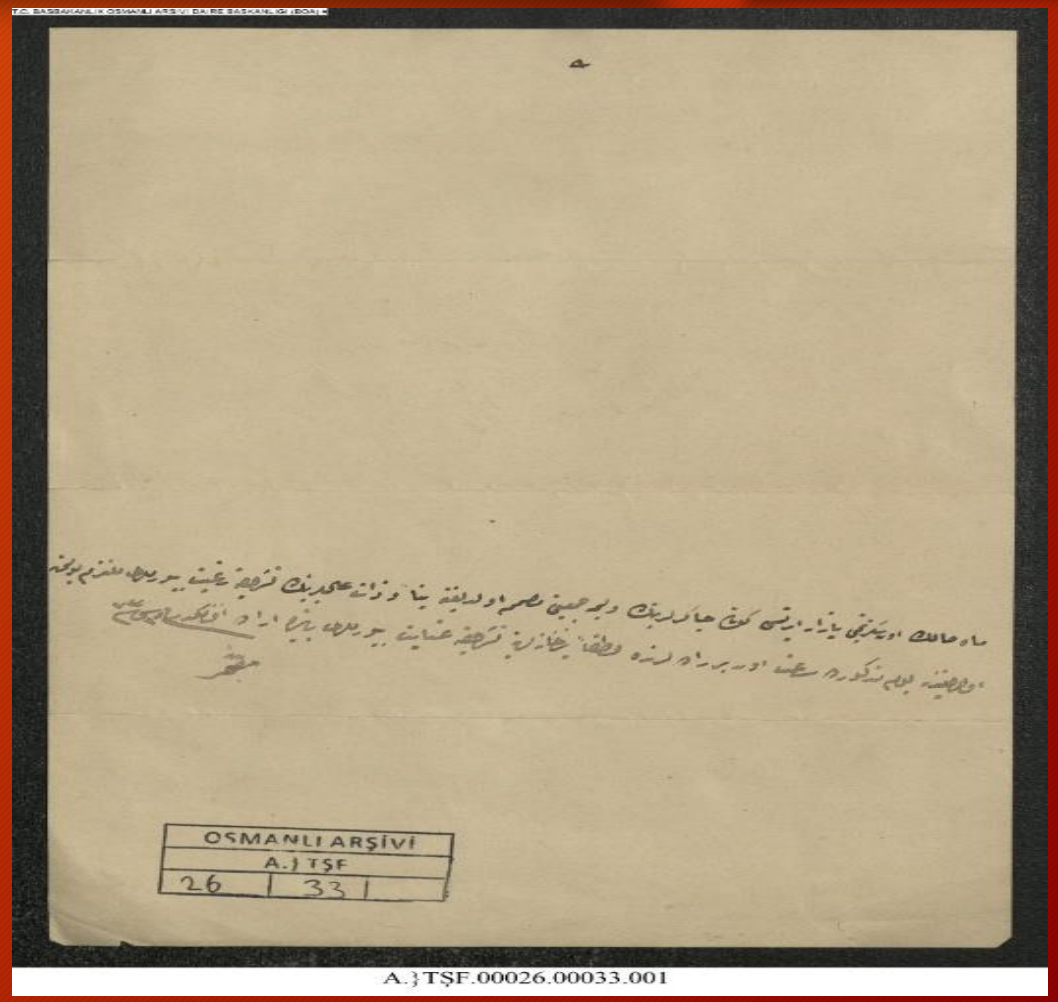

Sur-ı Hümayuna Davetiye

«Cenab-ı Hak hazretleri emsal-i bi-nihayesiyle mübarek kalb-i hümayun-ı şahaneyi mesrur ve şadan buyursun amin.

Bu defa icrası tasmimgerde-i ali olan Sur-ı Hümayun meserret-makrunda zat-ı şeriflerinin dahi bulunması irade-i seniyye-i mülükane iktizasından bulunmuş olmağla mah-ı halin birinci pazarertesi günü saat sekiz kararlarında mahya-i hıdme-i hassa haymesine andan dahi Mekteb-i Harbiyye-i Şahane civarında Nişantaşları nam mahalde merküz olan devletlü inayetlü Mustafa Sani Paşa hazretlerinin haymesine azimete himmet olunması siyakında tezkire terkim kılındı.»

01 Zilkade1273 / 23 Haziran 1857

Hayme: Çadır.

Tasmimgerde: Kesin olarak niyetlenme

Merküz: Dikilmiş, kurulmuş.

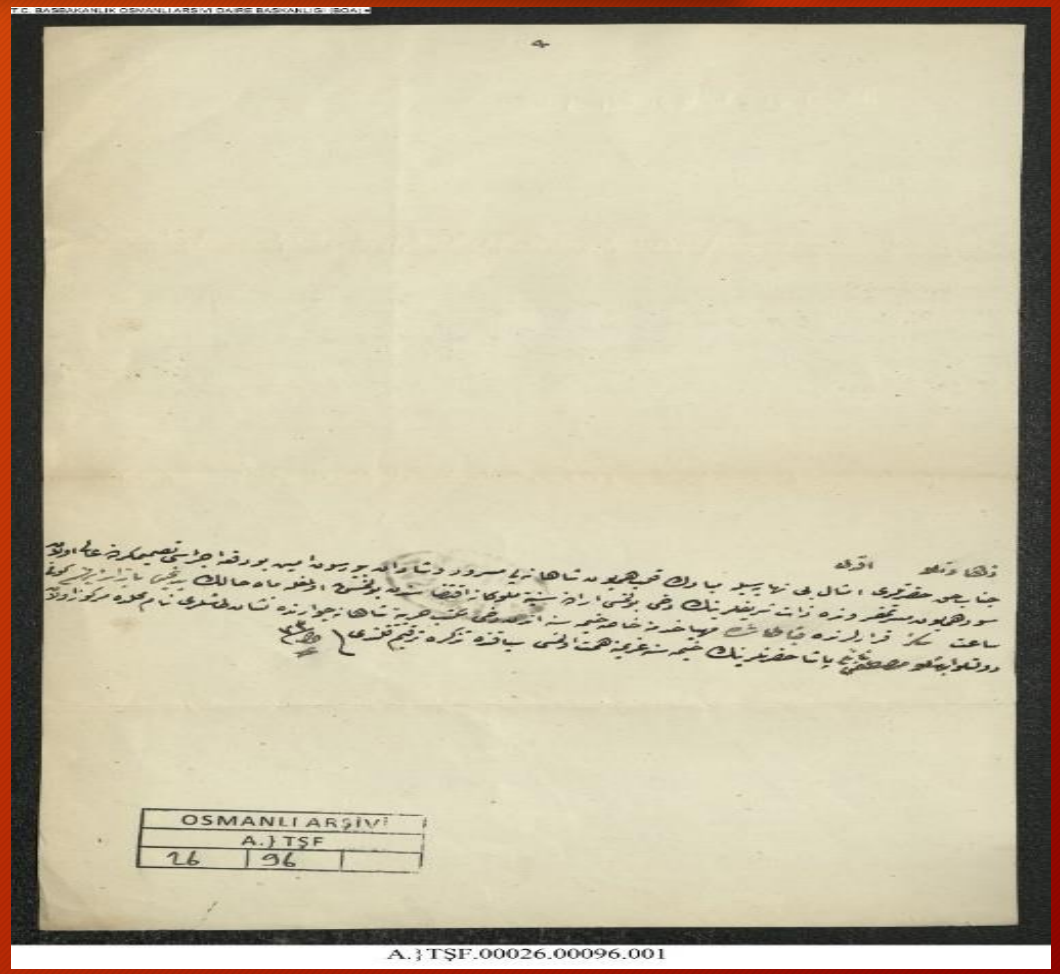

Meclis Akdi Merasimine Davet

Şeyhülislam Efendi / Kapudanpaşa / Serasker Mustafa Paşa / Maliye Nazırı / Ticaret Nazırı / Maarif Nazırı Paşalar Huzeratına Tezkire-Samiye

Reis Paşalar Huzeratına Tezkire

«Bu akşam Hariciye Nazırı devletlü Paşa hazretlerinin konaklarında Meclis Akdi Merasimi olmağla istek buyurulduğu halde taamdan evvel veyahut sonra teşrife himem-i aliyyeleri derkar buyurulması beyanında»

30 Kasım 1859

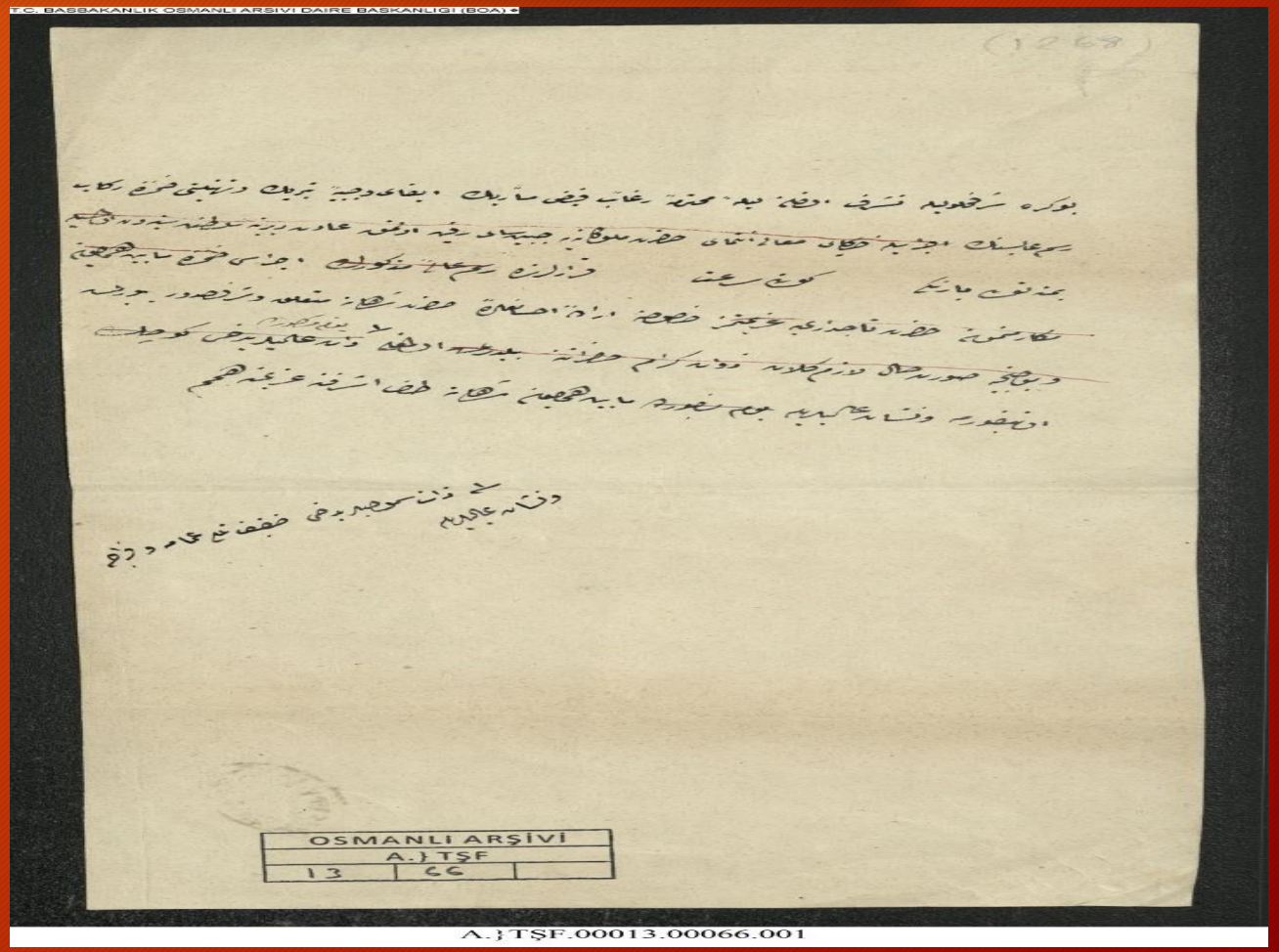

Miraç Kandili Daveti

Ma’ruz-ı Dervişanemdir

«Taraf-ı zi-şeref hazret-i hilafetprnahiden önümüzdeki Pençşenbe günü dergahımızda münifiyye-i seniyye-i Mi’rac-ı Nebevi kıraat itdirileceğinden zat-ı leyllerinin de vakt-i zuhurda dergah-ı şerifde hazır bulunmaları ricasıyla te’yid-i tekrimat olunur efendim».

Yenikapı Mevlevihanesi Postnişini

22 Mayıs (1)333 / 22 Mayıs 1917

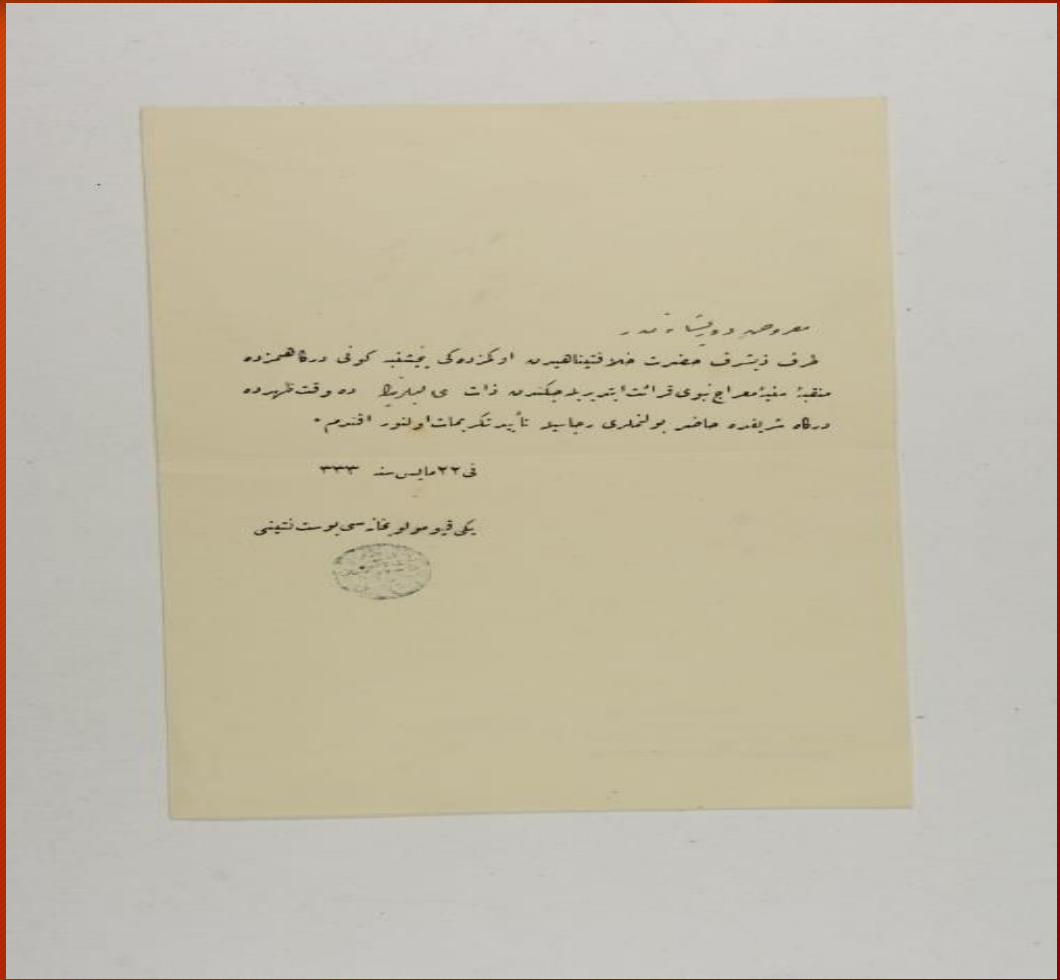

Değerlendirme

- Osmanlı dönemi davetiye örnekleri dikkatle incelendiğinde kendi kültürümüze ilişkin kutsiyet ve önem atfedilen gün / olaylar, üslüp, adab ve terminoloji bağlamında birçok tamamlayıcı bilginin efemeralar aracılığıyla günümüze taşınabileceği açıktır.

ISO 8. Genel Kurul Toplantıları

CUMHURBAŞKANI
Sayın CEVDET SUNAY'ın
Yüksek Himayelerinde Düzenlenen

ISO
ANKARA-1970

ULUSLARARASI STANDARDİZASYON TEŞKİLATI
SEKİZİNCİ GENEL KURUL TOPLANTILARI

TSE TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ

ANKARA

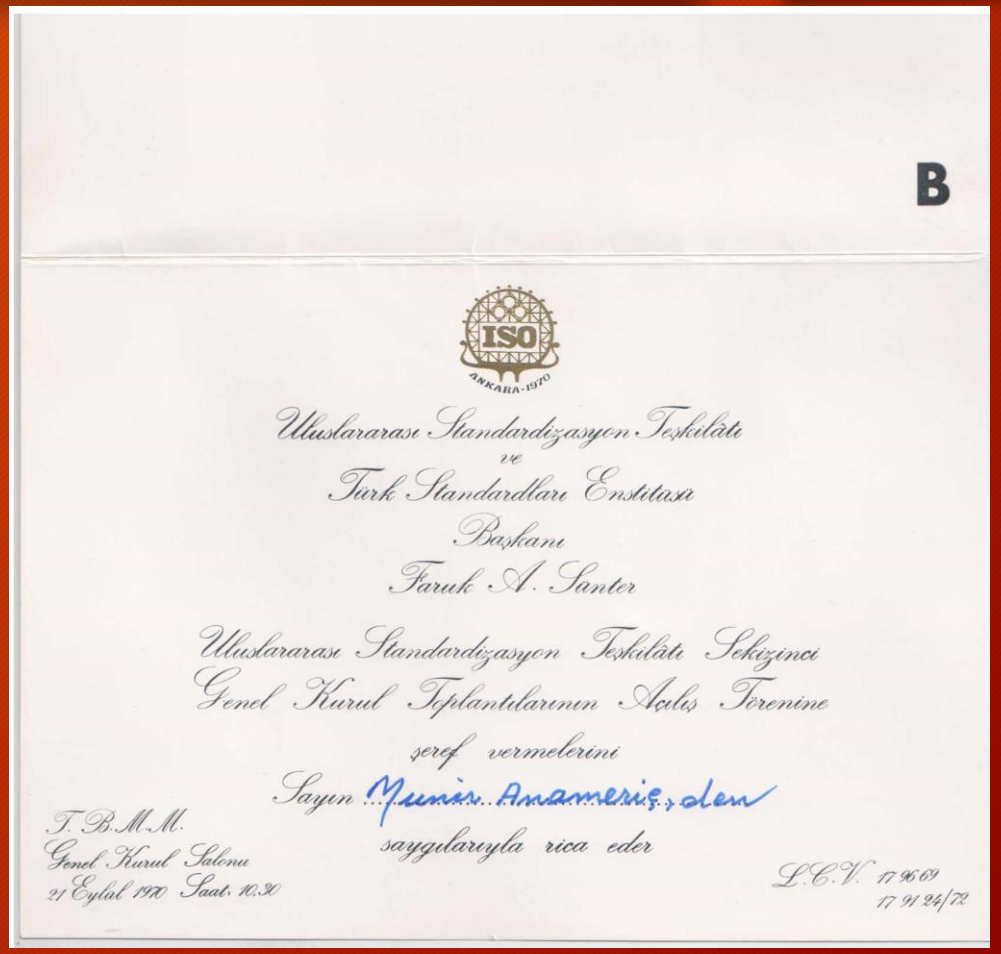

B

ISO
ANKARA-1970

Uluslararası Standardizasyon Teşkilâtı
ve
Türk Standardları Enstitüsü
Başkanı
Faruk A. Santer

Uluslararası Standardizasyon Teşkilâtı Sekizinci
Genel Kurul Toplantılarının Açılış Törenine
şeref vermelerini
Sayın Munir Anameriç'den
saygılarıyla rica eder

T.B.M.M.
Genel Kurul Salonu
21 Eylûl 1970 Saat: 10.30

L.C.V. 17 96 69
17 91 24/72

Örnek

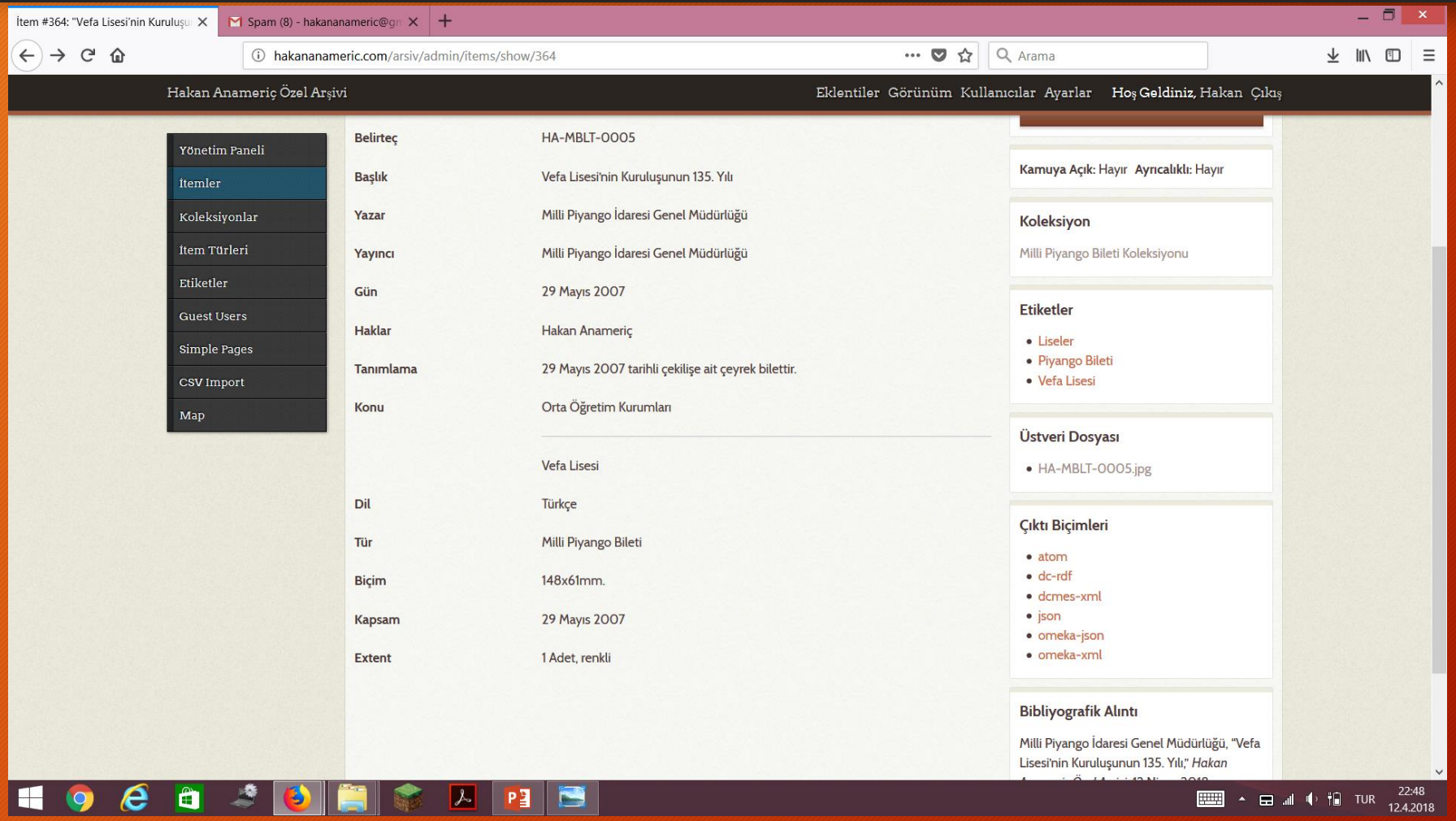
İtem #364: "Vefa Lisesi'nin Kuruluşu
Spam (8) - hakananameric@gm
hakananameric.com/arsiv/admin/items/show/364
Arama
Hakan Anameriç Özel Arşivi
Eklentiler Görünüm Kullanıcılar Ayarlar Hoş Geldiniz, Hakan Çıkış
Yönetim Paneli
İtemler
Koleksiyonlar
İtem Türleri
Etiketler
Guest Users
Simple Pages
CSV Import
Map
Belirteç HA-MBLT-0005
Başlık Vefa Lisesi'nin Kuruluşunun 135. Yılı
Yazar Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü
Yayıncı Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü
Gün 29 Mayıs 2007
Haklar Hakan Anameriç
Tanımlama 29 Mayıs 2007 tarihli çekilişe ait çeyrek bilettir.
Konu Orta Öğretim Kurumları
Vefa Lisesi
Dil Türkçe
Tür Milli Piyango Bileti
Biçim 148x61mm.
Kapsam 29 Mayıs 2007
Extent 1 Adet, renkli
Kamuya Açık: Hayır Ayrıcalıklı: Hayır
Koleksiyon
Milli Piyango Bileti Koleksiyonu
Etiketler
Liseler
Piyango Bileti
Vefa Lisesi
Üstveri Dosyası
HA-MBLT-0005.jpg
Çıktı Biçimleri
atom
dc-rdf
dcmes-xml
json
omeka-json
omeka-xml
Bibliyografik Alıntı
Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü, "Vefa Lisesi'nin Kuruluşunun 135. Yılı," Hakan
TUR
22:48
12.4.2018

Sonuç

- Derleme kanunu kapsamında sadece «afiş»ler derlenmektedir.
- Genelde «özel arşivlerde» rastlanmaktadır.
- Tasnifi ve nitelemesi diğer belge/yayın türlerine göre zordur, çünkü kendine has özellik ve terminolojisi vardır.
- Niteleme alanlarının / bibliyografik niteleme unsurlarının yorumlanması gerekmektedir.
- Bilginin ana kaynağından hangi niteleme alanlarını alabileceğinizi bilmek için efemera ile ilgilenmek gerekir.
- Ancak, bu şekilde bir üstveri standardı belirlenebilir.
- DublinCore (dijital ise), METS, MODS, EAD, MARC, vb.

Sonuç

- Bilgi merkezleri artık geleneksel kaynaklarla değil dermelerindeki efemeralar ile de tanınmaya/tanıtılmaya başlandı.
- Özel arşivler bu konuda ön plana çıkan derme/koleksiyonlardır.
- Bu durum enformasyon bilimleri eğitiminde yeni kaynaklara da önem verilmesi ve uzmanlık alanlarının değişmesini de gerektirecektir.
- Kitapdışı materyal ve onun önemli parçalarından olan efemeralar konusunda uzmanlaşma ve bu belge/yayınlarla akademik çalışma yapma/yaptırmaya özen gösterilmesi ve teşvik edilmesi gerekmektedir.